Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valtiovarainvaliokunta
Liikennejaosto

Eduskunnan liikennejaoksen asiantuntijalausuntopyyntö 11.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Eduskunnan liikennejaosto on pyytänyt Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp). Lausuntopyynnön teemoina ovat 1) Väyläverkon kehittämis- ja kunnossapitohankkeet alueiden näkökulmasta, 2) liikennepoliittisen selonteon toimeenpanon tilanne sekä 3) lausunto saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostoista ja kehittämisestä ja siihen osoitetun rahoituksen riittävyydestä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen (L-vastuualue) toiminta-alue kattaa Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnat, joiden alueella ELY-keskus hoitaa alueellista tienpitotehtävää Väyläviraston vuosittain käyttöönsä osoittamalla perusväylänpidon rahoituksella.

Vuoden 2022 talousarvioesityksen perusväylänpitoon kohdennettu rahoitus vähentyy kuluvan vuoden rahoituksesta ja aiheuttaa tieverkon kunnon heikkenemistä. Vuoden 2022 rahoituksen kohdentamista ja käyttöä on suunniteltu alustavien tietojen varassa valmistauduttaessa marraskuussa käytävään Väyläviraston ja ELY-keskuksen L-vastuualueen toimialakeskusteluun. ELY-keskuksen L-vastuualueen perusväylänpidon rahoitus vuonna 2022 näyttää jäävän tätä vuotta pienemmäksi (vuoden 2021 rahoitus noin 63,3 M€, vuoden 2022 arvio noin 54,07 M€).

Kustannustason nousu on vähentänyt perusväylänpidon määrärahalla saatavia suoritteita kuluvana vuonna. Kustannustason pysyessä korkealla se vähentää myös vuoden 2022 suoritemääriä. Erityisesti öljyn hinnan vaikutus on näkynyt tienpidon toimenpiteiden määrässä.

Alustavien määrärahatietojen perusteella arvioimme rahalla vuonna 2022 aikaan saatavia vaikutuksia tehtäväalueittain seuraavasti:

Päällystetyt tiet: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on 6341 km päällystettyjä teitä. ELY-keskus kunnostaa maanteiden päällysteitä vuonna 2022 noin 170-190 km matkalla (225 km vuonna 2021, 470 km vuonna 2020). Päällystetyt tiet on jaettu kolmeen päällysteiden korjausluokkaan (Päällystettyjen teiden korjauksen toimintalinjat, Väyläviraston ohjeita 10/2021):

ETELÄ-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 027 500
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 156, 60101 Seinäjoki
kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

	Liikenteen määrä (KVL)	Raskaan liikenteen määrä (KVL raskas)	Muut kriteerit
PK1	> 3 000	> 300	• yhdistää tärkeät maakunta- tai aluekeskukset • tai on osa merkittävää elinkeinoelämän kuljetusreittiä tai merkittävää matkaketjua • tai johtaa merkittäviin satamiin tai rajanylityspaikkoihin.
PK2	800–3 000	80–300	• varmistaa taajamien yhteysvälit maakunta- ja aluekeskuksiin merkittävinä henkilöliikenteen reitteinä • tai varmistaa yhteys kaikkiin tilastollisiin taajamiin, tai huomioida ELY-keskusten erityisolosuhteisiin perustuvat tarpeet.
PK3	< 800	< 80	

Vilkkaimpien maanteiden kuntotilanne (PK 1 kuuluu n. 1061 km) pystytään pitämään suunnilleen ennallaan.
Muulla maantieverkolla (PK 2 n. 2002 km ja PK 3 n. 3278 km) huonokuntoisten päällystettyjen osuuksien kokonaispituus kasvaa. Paikkaamalla emme noita erittäin huonokuntoisia päällysteitä pysty enää pitämään kasassa. Ne hajoavat käsiin. Tilanne niiden osalta rupeaa olemaan katastrofaalinen. Useat näistä erittäin huonokuntoisista teistä tarvitsisivat järeämpiä kunnostustoimenpiteitä, mutta sellaisiin meillä ei ole varaa. Olemme oravanpyörässä, jossa päällysterahoista aina vain suurempi osuus menee päällysteiden paikkauksiin, kun niitä pitäisi käyttää päällysteiden uusimisiin.
Jalankulku- ja pyöräilyväylien päällysteet alkavat osittain olla myös elinkaarensa lopussa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vastuulla on n. 800 km jalankulku- ja pyöräilyväyliä. Päällysteiden uusimisia jalankulku- ja pyöräilyväylillä pystytään tekemään vuonna 2022 vain n. 4 km. Tarve olisi huomattavasti suurempi.
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on paljon alkutuotantoa ja pienteollisuutta muun tieverkon varrella. Teiden huono kunto vaikeuttaa jo nyt yritysten toimintaa.

Maanteiden sillat: Sillankorjausurakoissa peruskorjataan tai uusitaan noin 6 siltaa, joista suurin osa pienehköjä siltoja tai putkisiltoja. Painorajoitteisten siltojen määrän (54) ja huonokuntoisten siltojen määrän (107) ennustetaan pysyvän samana kuin 2021 lopussa. Korjattavien siltojen määrä

kasvaa jatkossa ikäjakauman takia edelleen. Alueen silloista on nykyisin paljon tyydyttävässä kunnossa olevia siltoja, joita pitäisi päästä optimiaikataulussa korjaamaan ennen kuin niistä tulee huonokuntoisia ja korjauskustannuksiltaan kalliimpia. Lähivuosina siltojen korjauksiin pitäisi panostaa nykyistä enemmän.

Soratiet: Sorateiden sorastusmäärät jäävät osoitetulla rahoituksella merkittävästi todellista tarvetta pienemmiksi. Tämä johtaa siihen, että emme pysty pitämään soratietä liikenteen edellyttämässä kunnossa. Toinen sorateiden kuntoa heikentävä rahoituksen rajallisuudesta johtuva puute on sivuojien avaamisen ja samalla kertaa tehtävän tien pinnan muodon palautuksen kierto. Kelirikkoaika on laajentunut keväältä myös syksylle ja viime aikoina yleistyneille leudoille talville. Erityisesti pintakelirikko vaikeuttaa liikennettä kelirikkoaikana. Kelirikkokorjauksia tehdään jonkun verran. Korjaukset kohdennetaan kaikkein akuuteimpiin kohtiin.

Päivittäinen liikennöitävyys: Maanteiden päivittäisen liikennöitävyyden varmistavat hoitourakat vievät indeksisidonnaisina vuosittain aina suuremman osuuden peruskehysrahoituksesta. Lisäksi ennalta arvaamattomat ja kiireelliset työt sekä niistä johtuvat kustannukset aiheuttavat ongelmia.

Perusväylänpidon investoinnit: Vuodelle 2022 on investointiohjelman toteutukseen saatu määräraha. Sillä toteutetaan investointiohjelmassa mainittu Skarpängsvägen Närpiössä. Suuri osa investointihankkeista toteutetaan erillisrahoituksen sekä kuntien rahoituksen turvin. Erillisrahoitusta saaneilla hankkeilla mm. jakovarahankkeilla määrärahat ovat olleet osaksi puutteellisia eikä hankkeita ole saatu siksi liikkeelle. Usein näissä hankkeissa ei ole ollut suunnitelmia eikä kustannusarvioita valmiina ennen rahoituspäätöstä. Toivoisimme, että jakovarahankkeiden valintaprosessissa oltaisiin meihin yhteydessä hankkeiden oikean rahoitustason löytämiseksi.

Saaristo- ja yhteysalusliikenne
Kysymyksiin saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostoista, kehittämisestä sekä ao. rahoituksen riittävyydestä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ei ole asiantuntemusta ottaa kantaa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut johtaja Anders Östergård.

Jakelu Kaisa Iso-Sipilä/eduskunta

Tiedoksi EPO L-Jory